

prima instanță: N. Mămăligă
instanța de apel: D. Manole, Șt. Niță, A. Bostan

dosarul nr.3ra-990/16

Î N C H E I E R E

06 iulie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Galina Stratulat
Ion Druță

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a Nataliei Costin împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău, intervenient accesoriu Inspectoratul de Stat al Muncii cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 05 aprilie 2016, prin care a fost admis apelul declarat de către Costin Natalia, casată hotărîrea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 09 octombrie 2015 și emisă o nouă hotărîre prin care acțiunea a fost admisă,

c o n s t a t ă :

La 30 iulie 2015, Costin Natalia, reprezentată de avocatul Hotineanu Anatolie a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău, intervenient accesoriu Inspectoratul de Stat al Muncii cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii a invocat că la 01 iulie 2015 în adresa Cabinetului Avocatului „Hotineanu Alexandru” a parvenit răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău nr.5940 din 15 iunie 2015, prin care a fost respinsă cererea prealabilă înaintată la 15 mai 2015 privind calcularea și achitarea indemnizației lunare pentru creșterea copilului minor Costin Leonardo.

Menționează că la finele anului 2012 a fost angajată în calitate de consultant juridic în cadrul Biroului notarial Malîșenco Natalia, în baza ordinului nr.3 din 03 decembrie 2012, unde a activat pînă la 30 mai 2013, cînd a plecat în concediu de maternitate.

Remarcă că la plecarea în concediu în conformitate cu prevederile legale i-a fost achitată indemnizația cuvenită în mărime de 15 690 lei.

La 01 august 2013 s-a născut copilul Costin Leonardo, iar în luna august 2013 soțul ei s-a prezentat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău pentru a afla care este procedura și setul de acte necesar pentru calcularea și stabilirea indemnizației pentru creșterea copilului.

După expirarea a 56 de zile de concediu pre și postnatal a decis să beneficieze de concediu de îngrijirea copilului pentru perioada de 3 ani, iar pentru aceasta era necesar emiterea de către angajator a ordinului de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului și prezentarea acestuia împreună cu setul de acte necesar pârîtului.

Susține că la finele anului 2013 starea de sănătate a notarului Malîșenco Natalia s-a înrăutățit din care motiv și-a suspendat activitatea, o perioadă de timp s-a aflat peste hoatrele țării, iar după revenirea în țară a fost internată în spital pentru tratament ambulatoriu.

Menționează că ocupându-se de îngrijirea copilului, despre starea sănătății notarului Malîșenco Natalia a aflat ocazional, iar în urma discuției telefonice aceasta din urmă i-a comunicat că în legătură cu suspendarea activității de notar, ștampila și tot setul de acte aferente (arhiva, registre) au fost predate Ministerului Justiției și a asigurat-o că în perioada lunilor ianuarie - februarie 2014 urmează să-și reia activitatea.

Relatează că, ulterior, la 24 februarie 2014 a aflat că la 22 februarie 2014 Malîșenco Natalia a decedat.

Astfel, la 25 martie 2014 s-a adresat către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău cu cerere privind acordarea indemnizației lunare, însă prin răspunsul din 03 iunie 2014, a fost informată că pentru soluționarea problemei urmează să se adreseze către notarul public Pancova Nelli.

Iar în urma discuțiilor cu notarul Pancova Nelli, aceasta a refuzat eliberarea actelor ce o vizează, ca urmare dînsa s-a adresat cu cerere către Ministerul Justiției.

Relevă însă că prin răspunsul recepționat la 01 octombrie 2014, Ministerul Justiției ia comunicat că notarul public Pancova Nelli nu este în drept să emită careva ordine în favoarea ei.

Drept urmare, în vederea clarificării tuturor circumstanțelor referitor la modalitatea de obținere a ordinului de acordare a concediului de îngrijire a copilului, s-a adresat Inspectoratului de Stat al Muncii, iar prin răspunsul din 18 martie 2015 i s-a comunicat că întrucît angajatorul persoana fizică a decedat, contractul individual de muncă urmează să înceteze în condiții ce nu depind de voința părților, fără emiterea ordinului de acordare a concediului parțial plătit pentru îngrijirea copilului pînă la atingerea vârstei de 3 ani.

Reclamanta atenționează că prin răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău din 09 iunie 2014, a fost indicată obligativitatea prezentării ordinului de concediere parțial plătit pentru îngrijirea copilului pînă la atingerea vârstei de 3 ani, fapt însă care conform răspunsului Inspectoratului de Stat al Muncii nu este posibil și obligatoriu.

Menționează că în perioada angajării sale angajatorul a achitat contribuții sociale în sumă de 39 690,32 lei, respectiv este inacceptabilă achitarea indemnizației lunare de categoria persoanelor neasigurate.

Astfel, susține că a depus o cerere prealabilă prin care a solicitat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău, repunerea în termen a cererii de acordare a indemnizației lunare pentru îngrijirea copilului Costin Leonardo în conformitate cu cotizațiile achitate și stabilirea modalității de obținere a indemnizației reieșind din circumstanțele existente.

Însă, la cererea prealabilă Casa Teritorială de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău i-a expediat un răspuns formal și irelevant în care a făcut referință la un șir de acte normative care reglementează modul de achitare a indemnizațiilor.

Consideră că răspunsul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău afectează în mod direct drepturile sale constituționale precum și ale copilului Costin Leonardo la indemnizația pentru îngrijirea copilului minor.

Solicită obligarea Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru mun. Chișinău să stabilească indemnizația lunară pentru îngrijirea copilului minor Costin Leonardo în baza actelor prezentate cu excepția extrasului din ordinul de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului minor.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 09 octombrie 2015, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 aprilie 2016, a fost admis apelul declarat de Costin Natalia, casată hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost admisă, fiind recunoscut ilegal refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Centru nr. 5940 din 15 iunie 2015 și obligată Casa Națională de Asigurări Sociale să examineze cererea de acordare a indemnizației lunare pentru creșterea copilului minor Costin Leonardo născut la 01 august 2013 în baza actelor prezentate cu excepția „extrasului din ordinul de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului minor”.

În favoarea concluziei enunțate instanța de apel anaizînd materialul probator administrat a reținut prevederile pct. 9 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478 din 15 noiembrie 2002, care indică că actele ce se anexează la cererea pentru stabilirea indemnizației unice la nașterea copilului și indemnizației lunare pentru creșterea/îngrijirea copilului și stabilind că angajatorul Nataliei Costin –notarul Malîșenco Natalia a decedat pînă la emiterea ordinului de acordare a concediului parțial plătit pentru îngrijirea copilului minor, a considerat neîntemeiat refuzul Casei Teritoriale de Asigurări Sociale mun. Chișinău privind calcularea și achitarea indemnizației lunare pentru creșterea copilului minor Costin Leonardo, stabilind în acest sens că actul solicitat prin răspunsul din 15 iunie 2015 nu poate fi prezentat de către Costin Natalia din motive ce nu depind de voința sa.

Totodată, instanța de apel a remarcat răspunsul Inspectoratului de Stat al Muncii nr. 200 din 18 martie 2015 și răspunsul Ministerului Justiției al RM nr.04/1766 din 23 decembrie 2014 și a conchis că în situația în care angajatorul persoană fizică a decedat pînă la emiterea ordinului de acordare a concediului plătit pentru îngrijirea copilului dreptul de a beneficia de indemnizația pentru nașterea copilului ar fi iluzoriu, iar din acest considerent acțiunea Nataliei Costin urmează să fie admisă cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să examineze cererea de acordare a indemnizației lunare pentru creșterea copilului minor Leonardo Costin născut la 01 august 2013 în baza actelor prezentate cu excepția extrasului din ordinul de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului minor.

La fel, instanța de apel subliniind că legislația aplicabilă la caz nu oferă răspuns privind modul și procedura de a beneficia de indemnizația pentru creșterea copilului, în situația în care, angajatorul, persoană fizică, a decedat pînă la emiterea ordinului de acordare a concediului parțial plătit pentru îngrijirea copilului, adică din circumstanțe ce nu depind de voința persoanei ce deține dreptul de a beneficia de această indemnizație, s-a ghidat de prevederile art.5 alin. (4) Cod civil, care

reglementează analogia legii și reieșind din faptul, că situația descrisă nu este reglementată prin lege a aplica raporturilor descrise analogia legii în favoarea intereselor apelantei.

La 04 mai 2016 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea justă a litigiului, nu a dat apreciere probelor prezentate de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a aplicat eronat normele de drept material și în special prevederile Legii privind indemnizațiile pentru incapacitatea temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289 XV din 22 iulie 2004, și Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478 din 15 noiembrie 2001 care reglementează modalitatea de stabilire a indemnizației pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani.

Astfel, invocând prevederile art. 18 al Legii menționate și art. 124 alin. (2) din Codul muncii menționează că pentru a beneficia de indemnizația pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani este necesar ca persoana asigurată să întrunească, în mod obligatoriu, una din condițiile de bază și anume să i se acorde de către angajator concediu pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani.

Iar cu referire la prevederile art. pct. 9 lit. d), pct. 14-15 din Regulamentul cu privire la modul de stabilire și plată a indemnizațiilor adresate familiilor cu copii aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1478 din 15 noiembrie 2001, invocă că la cererea pentru stabilirea indemnizației lunare pentru creșterea copilului, în cazul persoanelor angajate în câmpul muncii se anexează extrasul din ordinul de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului. În cazul în care la cerere nu sunt anexate toate actele necesare, solicitantul are dreptul să prezinte documentele care lipsesc, în termen de o lună din data înregistrării cererii, iar dacă acest termen este depășit Casa Teritorială de Asigurări Sociale este în drept de a refuza stabilirea indemnizației.

Prin urmare, susține că la emiterea deciziei instanța de apel a ignorat prevederile legislației în vigoare și a lăsat fără apreciere faptul că intimata nu a prezentat nici un extras din ordin de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului de la angajatul său notarul Natalia Malîșenco, cu atât mai mult că la data de 22 februarie 2014, notarul Malîșenco Natalia a decedat, iar concediul de maternitate al intimitei a expirat la data de 04 octombrie 2013.

Consideră recurentul că intimata cunoscând despre imposibilitatea obținerii ordinului cu privire la acordarea concediului pentru îngrijirea copilului din motivul suspendării activității notarului, urma să se conducă de art. 18 alin. (2) al Legii privind indemnizațiile pentru incapacitate temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale nr. 289 - XV din 22 iulie 2004 care stipulează că de indemnizația lunară pentru creșterea copilului beneficiază, la cerere, opțional: unul dintre părinți, bunelul, bunica, o altă rudă care se ocupă nemijlocit de îngrijirea copilului, precum și tutorele, dacă sunt asigurate și îndeplinesc condițiile de realizare a stagiului de cotizare prevăzute la art.6 alin.(1), (2) sau (3).

Însă de facto, intimata și-a realizat acest drept doar din 01 august 2014 când indemnizația lunară pentru creșterea copilului a fost stabilită tatălui acestuia, fapt confirmat însăși de către intimată.

Este de părerea că prima instanță, examinând cauza corect a apreciat faptul că Casa Națională de Asigurări Sociale a acționat în limitele împuternicirilor sale și justificat s-a ghidat de prevederile art.18, alin.(1) al Legii nr.289-XIV din 2 iulie 2004 prin care este stabilit că de indemnizația pentru creșterea copilului pot beneficia doar acei asigurați care se află în concediu pentru îngrijirea copilului, care potrivit legislației muncii se acordă de către angajator.

Sau, indică recurentul că ținând cont de faptul că raportul de muncă al intimatei a încetat din motive ce nu depind de voința sa (decesul angajatorului) se prezumă că din momentul încetării raportului de muncă intimata nici nu este persoană asigurată al sistemului public de asigurări sociale prin prisma art.4 al Legii sistemului public de asigurări sociale nr.489-XIV din 08 iulie 1999.

Or, în cazul în care, persoana nu mai este angajată în baza unui contract individual de muncă, dînsa își pierde statutul de persoană asigurată și în așa situație intimata poate beneficia de indemnizație lunară pentru îngrijirea copilului pînă la vârsta de 1,5 ani ca persoană neasigurată, însă intimata a refuzat de a beneficia de acest tip de indemnizație.

Mai menționează recurentul că, legislația în vigoare nu oferă răspuns la modalitatea și procedura de a beneficia de indemnizația pentru creșterea copilului, în situația în care, angajatorul, persoană fizică, a decedat pînă la emiterea ordinului de acordare a concediului parțial plătit pentru îngrijirea copilului, însă oferă posibilități de a beneficia de indemnizația respectivă prin prisma altor subiecți de drept (tată, bunel, bunică , o altă rudă), care se stabilește pentru creșterea aceluiași copil, în speță pentru Costin Leonard, or în situația în care indemnizația respectivă pentru copilul Costin Leonardo a fost stabilită tatălui, Costin Natalia a beneficiat și s-a bucurat de această posibilitate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 04 mai 2016, împotriva deciziei instanței de apel din 05 aprilie 2016, în termen.

Examinând temeiurile recursului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale este inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin.(4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, or recurentul nu a invocat nici un temei care ar indica la ilegalitatea deciziei instanței de apel.

Prin urmare, argumentele recursului nu indică la încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Aici, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale asemenea aspecte nu se regăsesc.

Distinct de cele relatate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

Judecătorii

Galina Stratulat

Ion Druță